

JAARVERSLAG 2019

REKENKAMERCOMMISSIE GEMEENTE OVERBETUWE

Rekenkamercommissie Overbetuwe, januari 2020

***Samenstelling Rekenkamercommissie
(op 31 december 2019)***

Harry Smeets (extern lid, voorzitter)
Marjan Heijink (extern lid)
Ed Masselink (extern lid)
Luca Consoli (intern lid)
Aad Noordermeer (intern lid)

Secretaris

Annemarie Raijmakers

Secretariaat Rekenkamercommissie

Adres

Dorpsstraat 67/Postbus 11
6660 AA Elst

Telefoonnummer

14-0481 / 06-58081588

Website

www.raadoverbetuwe.nl/rekenkamer
(20int00516)

Inhoud

Voorwoord	4
1. Inleiding.....	5
2. Samenstelling rekenkamercommissie	6
3. Wat hebben we gedaan in 2019?.....	7
4. Wat heeft het gekost?	10

De rekenkamercommissie kijkt terug op een boeiend jaar en een jaar waarin opnieuw veel werk is verzet. Er vond een wisseling van voorzitter plaats, we maakten kennis met onze nieuwe burgemeester en we leverden vier onderzoeksrapportages op. De uitgebrachte onderzoeksrapporten gingen over burgerparticipatie, de werkwijze van de toegang tot zorg en de sociaal kernteams, duurzaamheid en digitale & schriftelijke toegankelijkheid van Wmo-pagina's en -brieven. Ons programma voor 2020 is overigens even ambitieus.

Wij zijn blij dat we hebben kunnen constateren dat de uitgebrachte rapporten door u goed zijn ontvangen en we zo een zinvolle bijdrage hebben kunnen leveren aan de invulling van uw kaderstellende en controlerende rol. Overigens merken wij hierbij op dat wij er helaas niet in zijn geslaagd om 2019 financieel sluitend af te ronden. In 2018 realiseerde de commissie een positief resultaat van € 20.000. In 2019 is dit omgeslagen in een negatief saldo van € 10.000. De oorzaak hiervoor is eenvoudig aan te wijzen. Onderzoek dat in 2018 was gestart (en opgeleverd in 2019) is in zijn geheel afgerekend in 2019. Onderzoeken lopen over jaargrenzen heen, onze budgetten helaas niet. Ik verwijs u overigens graag naar de toelichting in dit jaarverslag.

Sinds lange tijd hebben wij afgelopen jaar weer eens een rondje langs alle fracties afzonderlijk gemaakt. Dat gaf ons niet alleen gelegenheid om onderwerpen op te halen, maar ook om elkaar beter te leren kennen en om wat langer stil te blijven staan bij de achtergronden van de aangedragen onderwerpen. Tijdens het rondje zijn opvallend veel onderzoeksonderwerpen aangereikt met een grote diversiteit. Over en weer hebben we geconstateerd dat een dergelijk overleg waardevol is en we zijn dan ook voornemens om dit initiatief in 2020 te herhalen.

Rekenkamercommissiewerk is niet alleen interessant en leuk om te doen. Met ons onderzoek willen wij nadrukkelijk ook een bijdrage leveren aan verbetering van de effectiviteit en doelmatigheid van het door het bestuur gevoerde beleid. Wij zijn dan ook ingenomen met de buitengewoon plezierige en constructieve samenwerking met uw college en de ambtelijke organisatie. Zonder onze onafhankelijkheid en objectiviteit uit het oog te verliezen hebben wij het afgelopen jaar met de organisatie heldere proces- en werkafspraken gemaakt. Ook wil ik hier, namens de commissie, mijn waardering uitspreken voor de professionele wijze waarop wij door uw raadsgriffie ambtelijk worden ondersteund.

Harry Smeets,
Voorzitter

1. INLEIDING

Missie en doelstellingen

De missie van de rekenkamercommissie luidt als volgt:

De gemeentelijke rekenkamercommissie Overbetuwe wil bijdragen aan het toetsen en verbeteren van de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde beleid en beheer.

Met haar producten wil de rekenkamercommissie de controlerende functie van de gemeenteraad van Overbetuwe versterken. Zij richt zich daarbij in de eerste plaats op het evalueren van het gevoerde beleid. De rekenkamercommissie wil zichtbaar maken hoe publiek geld wordt besteed, of dit volgens de afgesproken regels geschiedt en of de voorgenomen doelstellingen van de gemeente ook daadwerkelijk worden bereikt.

Concreet wil de rekenkamercommissie Overbetuwe bijdragen aan:

- de doeltreffendheid van beleid en een doelmatige besteding van publieke middelen;
- de kwaliteit van het lokale openbaar bestuur;
- een goed functionerende lokale democratie;
- een transparant gemeentelijk functioneren en publieke verantwoording daarover.

Wil de rekenkamercommissie kunnen oordelen over het effectief, efficiënt en rechtmatig functioneren van de gemeente, dan kan dit alleen op basis van objectief feitenonderzoek. Deze objectiviteit vereist een hoge mate van onafhankelijkheid. De onafhankelijkheid is goed verankerd in de formele positie en bevoegdheden van de rekenkamercommissie.

2. SAMENSTELLING REKENKAMERCOMMISSIE

In de gemeente Overbetuwe is gekozen voor een rekenkamerfunctie als bedoeld in artikel 81, lid oa van de Gemeentewet. Dit houdt in dat de raad met regels bepaalt hoe de rekenkamerfunctie wordt uitgeoefend. In de Verordening op de Rekenkamercommissie gemeente Overbetuwe 2018 staat dat er een gemeentelijke rekenkamercommissie is bestaande uit vijf leden, drie externe leden en twee interne (raads)leden. De externe leden worden voor een termijn van zes jaar benoemd. Voor de interne leden is de benoemingsduur gelijk aan de zittingsduur van de raad.

Op 1 april 2019 heeft de voorzitter, Frits van Vugt, zijn functie neergelegd en is hij per die datum opgevolgd door Harry Smeets.

De samenstelling op 31 december 2019 was:

Harry Smeets, voorzitter (extern lid)

Marjan Heijink (extern lid)

Ed Masselink (extern lid)

Luca Consoli (intern lid)

Aad Noordermeer (intern lid)

De rekenkamercommissie wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris, Annemarie Raijmakers.

3. WAT HEBBEN WE GEDAAN IN 2019?

1. *Onderzoek Burgerparticipatie Overbetuwe*

In het najaar van 2017 is de rekenkamercommissie gestart met het doen van onderzoek naar Burgerparticipatie in Overbetuwe. De commissie heeft dit onderwerp vanuit een brede scope benaderd. Het onderzoek gaat zowel over het betrekken van inwoners bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid (burgerparticipatie) als over het reageren van de gemeente op initiatieven van inwoners (overheidsparticipatie). Het grootste deel van het onderzoek heeft betrekking op burgerparticipatie.

Er is gekeken naar beleidskaders en naar de praktijk van participatie. In Overbetuwe is in de afgelopen jaren geëxperimenteerd met burgerparticipatie in herinrichtingsplannen, wijk- en dorpsraden, projecten en zelfs een heuse kernenestafette. De resultaten hiervan waren vooralsnog bescheiden. Ook de resultaten van de burgerpeiling 'Waar staat je gemeente' die betrekking hebben op burgerparticipatie zijn in dit onderzoek verwerkt.

Aan goede bedoelingen en ambities geen gebrek. Nu nog de concrete invulling die zijn weerslag moet krijgen in de (nieuwe) Interactiewijzer en in de visie op burger- en overheidsparticipatie.

Dit onderzoeksrapport is op 20 augustus 2019 besproken in een voorbereidende vergadering. Vervolgens heeft de raad op 3 september 2019 het rapport geamendeerd vastgesteld.

2. *Onderzoek Sociaal Kernteams*

Begin 2019 heeft het college de nieuwe 'Visie op de organisatie van het Sociaal Domein' aan de raad gepresenteerd. In deze visie wordt een voorstel gedaan om de kernteams op termijn een andere rol te geven. Dit is mede aanleiding geweest voor enkele fracties om de rekenkamercommissie te vragen onderzoek te doen naar de kernteams.

De vraag die centraal stond luidde: 'Hoe functioneren de gemeentelijke toegang tot zorg en de Sociaal Kernteams, zijn er redenen of ontwikkelingen om dit aan te passen en wat zijn alternatieven hiervoor?'

Eén van de conclusies is dat de Sociaal Kernteams voldoen aan de opdracht om inwoners op een laagdrempelige wijze te woord te staan bij hulpvragen. Ook is vastgesteld dat de Sociaal Kernteams werken aan preventie van (ernstige) problematiek en het afschalen van zorg en ondersteuning binnen de gemeente. Verder weten inwoners de Sociaal Kernteams steeds beter te vinden.

Genuanceerder ligt dit bij het functioneren van de gemeentelijke toegang tot zorg. Niet is vastgesteld of het Loket volstaat in haar doelstelling de toegang dichtbij en bereikbaar te houden. De schriftelijke en digitale toegankelijkheid van het Loket daarentegen is goed te noemen. Meer hierover in de adviesrapporten 'Quickscans Digitale en Schriftelijke toegankelijkheid'.

De bevindingen van het onderzoek zijn na ambtelijk en bestuurlijk wederhoor aan de raad aangeboden. De raad heeft na de voorbereidende vergadering op 21 november 2019 het stuk ter vaststelling doorgeleid naar de raad van 7 januari 2020. In die vergadering heeft de raad het raadsbesluit - met daarin zeven aanbevelingen (opdrachten) aan het college - geamendeerd vastgesteld. Eén van de opdrachten aan het college is om uiterlijk in juli van dit jaar met een uitvoeringsnotitie te komen waarin onder meer de aanbevelingen worden behandeld.

3. Quickscan duurzaamheid

Op verzoek van een groot aantal fractie is er een onderzoek gestart naar het effect van het duurzaamheidsbeleid tot op heden.

In het onderzoeksrapport wordt antwoord gegeven op de centrale onderzoeksvraag: 'Waar staan we momenteel op het gebied van duurzaamheid, wat is er gebeurd en of er al iets te zeggen valt over de effectiviteit?'

Dit onderzoek geeft inzicht in onder meer de uitvoering van de routekaart, het ambitieniveau en de monitoring. Is het door de gemeente Overbetuwe in de routekaart Duurzaamheid opgenomen plan doeltreffend en ligt de gemeente op koers om de voor 2050 opgenomen ambities te realiseren?

Geconcludeerd kan worden dat er een beeld is van stevige op papier vastgelegde ambities met daarbij helder geformuleerde doelstellingen, maar dat er vooralsnog matige resultaten zijn geboekt. Ook de monitoring blijft achter. Verder zijn er weinig controlemomenten door de raad. Daarnaast is onduidelijk of de gemeente de door haar gestelde doelen zal halen, omdat de gemeente - zonder extra inspanningen - lijkt achter te lopen ten aanzien van de afgesproken route. Eén van de aanbevelingen van de commissie is om of de doelstellingen bij te stellen of de bestuurlijke inzet te intensiveren.

Bij de behandeling in de voorbereidende vergadering op 21 januari 2020 hebben de fracties laten weten met een amendement te komen waarin de opdracht aan het college iets wordt aangescherpt. De raadsbehandeling is op 4 februari 2020.

4. Quickskans naar digitale en schriftelijke toegankelijkheid van Wmo-pagina's en -brieven

In het verlengde van het onderzoek naar Sociaal Kernteams is onderzoek gedaan - in de vorm van een quickscan - naar de digitale toegankelijkheid van Wmo-pagina's op de website van gemeente Overbetuwe.

Digitale toegankelijkheid klinkt wellicht wat abstract, maar is van groot belang in de hedendaagse maatschappij. Het zorgt er namelijk voor dat ouderen, dyslectici en mensen met een visuele beperking dezelfde toegang krijgen tot overheidsinformatie als inwoners die deze beperkingen niet hebben. De quickscan biedt inzicht in de structuur, tekstkwaliteit, vormgeving en gebruiksvriendelijkheid. Hieruit blijkt dat de website van gemeente Overbetuwe op veel punten positief scoort.

Daarnaast heeft er een quickscan plaatsgevonden naar de inhoud van diverse brieven betreffende Wmo-voorzieningen vanuit de gemeente Overbetuwe. De conclusie is dat de brieven goed scoren op tekstkwaliteit en structuur. Wel kan er wat worden verbeterd als het gaat om volledigheid van de informatie en de vormgeving.

Beide quickscans liggen nu voor bestuurlijk wederhoor bij het college en worden daarna aan de raad aangeboden.

5. Vergaderingen van de rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie heeft 8 maal vergaderd in 2019. Verder zijn verschillende voorrondes en bijeenkomsten van de raad bijgewoond.

6. Overleg met de gemeenteraad

Zoals in het voorwoord al is aangegeven, heeft de rekenkamercommissie afgelopen jaar in tegenstelling tot voorgaande jaren een rondje langs de fracties gemaakt met als doel om zowel terug te kijken op ons werk van afgelopen jaar als vooruit te kijken. Tevens was dit een mooi moment om nader kennis te maken met onze nieuwe voorzitter.

Vooraf is aan de fracties gevraagd na te denken over nieuwe onderzoeksonderwerpen voor het onderzoeksprogramma 2020. Ons zijn tijdens het rondje opvallend veel onderzoeksonderwerpen aangereikt met een grote diversiteit. Het rondje gaf ons niet alleen gelegenheid om elkaar beter te leren kennen maar gaf ons ook gelegenheid om wat langer stil te blijven staan bij de achtergronden van de aangedragen onderwerpen.

Daarnaast is de raad 5 maal per brief op de hoogte gesteld van de onderzoeksontwikkelingen. De brieven gingen over onderzoekopzet sociaal kernteams, situatie rondom milieustraat, onderzoeksaanpak quickscan duurzaamheid, stand van zaken onderzoek sociaal kernteams en over het onderzoeksprogramma 2020.

7. Overige activiteiten

De rekenkamercommissie is lid van de landelijke vereniging van rekenkamers en rekenkamercommissies (NVRK). De ontwikkelingen van de NVRK worden gevolgd.

De voorzitter van de rekenkamer neemt deel aan de vergaderingen van de gemeentelijke Auditcommissie, waarbij overleg met de accountant over de jaarlijkse managementletter en het controlerapport van bevindingen, naast afstemming van onderzoeken agendapunten zijn.

8. Versterking voor lokale rekenkamers

Lokale rekenkamers hebben een belangrijke taak om de gemeenteraad te ondersteunen in het controleren van het lokaal beleid en bestuur. Daarom heeft de minister Ollongren van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in oktober 2019 een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer ingediend.

Lokale rekenkamers onderzoeken of lokaal beleid kostenefficiënt, effectief en volgens de regels gebeurt. Nu de taken van gemeenten door de decentralisaties in het sociale domein en daarmee ook de uitgaven zijn toegenomen, is controle door een rekenkamer van groot belang. Ook met de komst van de Omgevingswet in 2021 worden de taken en middelen van gemeenten uitgebreid.

Uit onderzoek blijkt dat in veel gemeenten niet of nauwelijks invulling wordt gegeven aan rekenkameronderzoek. In het wetsvoorstel staat dat elke gemeente een onafhankelijke rekenkamer instelt, eventueel samen met andere gemeenten.

Ook worden de bevoegdheden van lokale rekenkamers uitgebreid. Zo kunnen zij straks onderzoek instellen naar de contracten met privaatrechtelijke rechtspersonen waarmee bijvoorbeeld zorg of maatschappelijke ondersteuning in het sociale domein wordt ingekocht. Verder krijgen de lokale rekenkamers meer mogelijkheden om onderzoek te doen naar privaatrechtelijke rechtspersonen waarin verschillende overheidsorganen samenwerken.

Ook maakt het wetsvoorstel het mogelijk dat de raad een of meer van zijn leden als adviseur aan de rekenkamer toevoegt. Dit omdat een goede verhouding tussen de rekenkamer en de gemeenteraad van groot belang is voor de inhoud en doorwerking van rekenkameronderzoek

De rekenkamercommissie blijft de ontwikkelingen uiteraard nauwgezet volgen.

4. WAT HEEFT HET GEKOST?

Bedrijfsvoering

De Rekenkamercommissie is in 2019 ondersteund door een secretaris die administratieve taken heeft uitgevoerd. De feitelijke onderzoekwerkzaamheden zijn in 2019 uitgevoerd door de voorzitter, de externe leden en in één geval door een extern bureau.

Financiële verantwoording 2019

In de begroting 2019 is voor de Rekenkamercommissie een (structureel voor deze raadsperiode) budget opgenomen van € 45.000. Zie hieronder een overzicht van de kosten.

Opgemerkt wordt dat het budget voor 2019 met bijna € 10.000 is overschreden, terwijl we in 2018 € 20.000 over hielden. Die overschrijding wordt voor circa € 8.000 veroorzaakt door niet-beïnvloedbare kosten van de vertrekkende voorzitter.

Verder zijn in 2019 naar verhouding meer onderzoeken uitgevoerd en opgeleverd vergeleken met voorgaande jaren. Ook zien we dat onderzoeken soms halverwege een jaar starten en doorlopen in het daarop volgende jaar waarin dan ook de eindafrekening plaatsvindt. Dit verklaart de resterende overschrijding van € 2.000.

Uitgavensoort	Raming	Werkelijke kosten
Kosten van onderzoek	20.000	30.839
Vacatiegelden commissieleden incl. reiskosten	10.000	11.627
Ondersteuning rekenkamercommissie	14.000	11.845
Overige uitgaven	600	636
Totaal budget	45.000	54.947